

CIMO
korkeakoulutuksen
kansainvälistäjänä
2009

ISBN: 978-951-805-346-3 (pdf)

Toimituskunta:

Juha Ketolainen, Marjaana Kopperi, Anne Siltala, Marjut Vehkanen ja Tuuli Daavittila

Taitto ja kuvat Satu Salmivalli

Esipuhe	4
CIMO edistämässä korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiaa	6
CIMO Kiinassa	8
Suomen kielen ja kulttuurin opetusta ulkomaisissa korkeakouluissa	14
Korkeakoulujen yhteistyömahdollisuudet kehitysmaiden kanssa vahvistuivat	18
Erasmus Mundus II kurkottaa yli EU-rajojen	22
Sidosryhmäyhteistyö ja CIMOn järjestämät seminaarit	25
Suomi korkeakoulumaana tutuksi opiskelijoille ja asiantuntijoille	30
CIMOn ohjelmat, toiminnot ja apurahat korkeakouluille	32
Julkaisu-uettelo	37
Avainlukuja	39

Esipuhe

Hyvä lukija,

Tämän julkaisun tavoitteena on tarjota kokonaiskuva Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskukselta CIMOsta korkeakoulutuksen kansainvälistäjänä vuonna 2009.

CIMOlla on laaja korkeakoulutuksen kansainvälistymistä tukeva ohjelmatarjonta. Listauksen koko ohjelmatarjonnasta löydät julkaisun sivulta 32–36. Yksittäiset ohjelmat näkyvät usein melko itsenäisesti ulospäin, ja kokonaisuutta erilaisine kansainvälistymisen tukitoimineen voi olla välillä vaikea hahmottaa. Muuttuvassa toimintaympäristössä myös CIMOn ohjelmatarjonta uudistuu. Tuoreimman haasteen toimintamme painopisteiden tarkastelulle tuo uusi korkeakoulujen kansallinen kansainvälistymisstrategia.

Haluamme tällä julkaisulla tuoda esille kansainvälistymisen eri vaihtoehtoja, joita CIMO tarjoaa korkeakouluille. Julkaisuun on koottu paitsi perustietoa ohjelmistamme ja niiden puitteissa tapahtuneesta liikkuvuudesta myös toiminnallisia kohokohtia vuodelta 2009. Julkaisuun valitut kohokohdat kuvaavat joko toiminnan muutoksia, uusia avauksia tai keskeisimpiä tapahtumia viime vuoden aikana. Tällaisia kohokohtia vuonna 2009 olivat esimerkiksi CIMOn Kiinan-toimiston toiminnan käynnistyminen, Suomen kielen ja kulttuurin yksikön UKANin (Ulkomaisten yliopistojen Suomen kielen ja kulttuurin opintojen neuvottelukunta) toiminnan 40-vuotisjuhla sekä North-South-South -ohjelman arviointi ja uusien, kehitysyhteistyövaroin rahoitettujen toimintojen avaukset.

Toivomme, että tämä vuosittain ilmestyvä raportti antaa kattavan kokonaiskuvan CIMOn tarjoamista ohjelmista ja muista kansainvälistymisvaihtoehdoista.

2009

CIMO edistämässä korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiaa

Opetusministeriön johdolla valmisteltu kansallinen korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia lanseerattiin alkuvuodesta 2009. Strategia on laadittu vuosille 2009–2015 ja se nosti korkeakoulujen kansainvälistymiselle viisi päätaavoitetta:

- Aidosti kansainvälinen korkeakoulu
- Korkeakoulujen laadun ja vetovoiman lisääminen
- Osaamisen viennin edistäminen
- Monikulttuurisen yhteiskunnan tukeminen
- Globaalin vastuun edistäminen

Kv-strategia on monipuolisine tilannearvioineen ja strategisine tavoitteineen selkeästi kattavin tähänastisista yrityksistä linjata suomalaisen korkeakoulutuksen kansainvälistymiskehitystä lähitulevaisuudessa. Strategiaan sisältyy useita toimenpide-ehdotuksia. Osa niistä koskee myös CIMOa: näistä merkittävin on ehdotus perustaa uusi CIMOn hallinnoima määräaikainen liikkuvuusohjelma 5 miljoonan euron vuosirahoituksella vuosille 2010–2015. Muut CIMOn toiminnan kannalta tärkeät toimenpide-ehdotukset liittyvät mm. Venäjä-liikkuvuuden ja kehitysyhteistyöohjelmien laajenemiseen ja tiedon saatavuuteen Suomesta korkeakoulu- ja opiskelumaana. ►

Vaikka yleinen taloustilanne ei sallinut uusia rahaa vaativia avauksia, oli CIMO kuitenkin monin tavoin jalkauttamassa kv-strategiaa ja edistämässä siitä käytyä keskustelua vuonna 2009. Korkeakoulujen kansainvälisten asiain kevätpäivät – alan vuosittainen suur tapahtuma – järjestettiin yhdessä Oulun yliopiston ja Oulun seudun ammattikorkeakoulun kanssa; päivien ohjelma rakennettiin kv-strategian pohjalta.

Strategiaan sisältyy tärkeänä osana CIMOn pitkään kannattama ajatus kaikkiin korkeakoulututkintoihin kuuluvasta kansainvälistymistä tukevasta osiosta.

CIMOn ohjelmatoiminnassa merkittävin muutos oli kehitysyhteistyöohjelmien painoarvon kasvu – tässä kv-strategia toimi hyvänä tukena. Kv-strategia liittyi myös CIMOn tutkimus- ja selvitystoimintaan, järjestettyihin seminaareihin ja kokouksiin, verkkopalvelujen ja alumnitoiminnan kehittämiseen sekä tiivistyvään yhteistyöhön Suomen ulkomailla olevien edustustojen kanssa.

CIMO Kiinassa

Idän jättiläinen Kiina on nousemassa maailman johtavien valtioiden joukkoon myös tieteen ja koulutuksen alalla. Suomalaiset korkeakoulut ovat olleet aktiivisia Kiinassa jo pitkään, mutta maan nopea kehitys ja alati muuttuvat koulutusmarkkinat vaativat aktiivisempaa läsnäoloa ja yhteydenpitoa viranomaisiin ja korkeakouluihin paikan päällä kuin mitä tähän asti on pystytty tarjoamaan. Tätä varten huhtikuussa 2009 avattiin CIMOn Kiinan toimisto Shanghaissa. Sen tavoitteena on toimia suomalaisten korkeakoulujen, CIMOn ja opetusministeriön linkkinä Kiinaan. Tarkoitus on myös seurata Kiinan korkeakoulukentän kehitystä paikan päällä ja raportoida tapahtumista Suomeen sekä tiedottaa suomalaisista korkeakouluista ja niiden tarjoamista mahdollisuuksista Kiinassa.

KIINAN KORKEAKOULUTUKSEN SUURI HARPPAUS

Kiinan koulutusjärjestelmä on maailman suurin. Opiskelijoita korkeakouluissa on noin 25 miljoonaa ja tutkinto-opetusta antavia yliopistoja vajaat 2000. Kiinan koulutusjärjestelmän alaisuuteen kuuluu noin viidennes maapallon väestöstä, mutta se käyttää vain 2% maailman koulutukseen suunnatuista varoista. Tämä kertoo, että maassa on koulutuksen osalta resurssipula ja että koko kansan kouluttaminen tasapuolisin edellytyksin on vaikeaa. ►

Kiinan korkeakoulujärjestelmän suurimmat muuttokset on koettu 1990-luvulta alkaen. Tällöin maan korkeakoulujärjestelmää uudistettiin rajusti ja hallitus aloitti ohjelman huippuyliopistojen kehittämiseksi. 1995 aloitettiin 211-ohjelma, jonka tarkoituksena on kehittää Kiinaan 100 korkeatasoista yliopistoa. Tähän ohjelmaan kuuluu yliopistoja Kiinan jokaisesta maakunnasta. Vuonna 1985 alkoi 985-ohjelma, jonka tarkoituksena on kehittää Pekingin ja Tsinghuan yliopistoista maailman kärkiyliopistoja Oxfordin, Harvardin ja Cambridgen rinnalle. Sittemmin ohjelmaan piiriin on liitetty lähes 40 muuta yliopistoa, mutta kaksi alkuperäisjäsentä on säilyttänyt asemansa painopisteyliopistoina ja niiden kehittämiseen käytetään eniten resursseja.

2000-luvulla Kiinan korkeakoulujärjestelmää on hallinnut vahva kaupallistuminen ja opiskelijamäärien kasvu. Opiskelijamäärät ovat nousseet muutamasta miljoonasta jo mainittuun 25 miljoonaan. Samaan aikaan yksityisten korkeakoulujen ja yliopistojen määrä on lisääntynyt voimakkaasti maakunnissa, ja nykyään jo n. 20% opiskelijoista suorittaa tutkintonsa niissä. Oppiaineet näissä yliopistoissa painottuvat käytännönläheisiin ja suosittuihin aiheisiin, eikä niissä yleensä tehdä lainkaan tutkimusta.

Kiinan korkeakoulumaailman leimallinen piirre on suuret alueelliset erot. Maan sisäinen painopiste korkeakoulujen rahoituksessa ja kehityksessä on rannikkoseudut ja Peking. Sisämaassa tärkeä kohde on Xi'an, jossa on suuri määrä julkisia ja yksityisiä hyvätasoisia yliopistoja. Kiinan tiedemaailman tärkeimmät yliopistot löytyvätkin niin sanotusta C9-ryhmästä, jonka maan johtavat yliopistot perustivat viime vuonna. Siihen kuuluvat Peking, Tsinghua, Zhejiang, Nanjing, Fudan, ►

Shanghai Jiaotong ja Xi'an Jiaotong sekä Harbin Institute of Technology ja University of Science and Technology, China, joka on Kiinan tiedeakatemian yliopisto. Tämä ryhmittymä ja erityisesti kuusi ensin mainittua yliopistoa ovat Kiinan suurimmat tieteellisten artikkelien julkaisijat. Nämäkin yliopistot sijaitsevat pääsääntöisesti rannikkoalueella.

TULEVAISUUDEN SUUNTAVIIVAT

Kiinan hallitus julkaisi vuoden 2010 alussa koulutuksen kehittämisen pitkän- ja keskipitkän aikavälin kehittämissuunnitelman vuoteen 2020 asti. Ohjelman tavoitteet eivät tarjoa suuria mullistuksia. Kansainvälistyminen jatkuu, 211- ja 985-ohjelmat jatkuvat ja yliopistojen hallinnollista kehittämistä jatketaan. Koulutuksen osuus BKT:stä on tarkoitus nostaa 4%:iin jo vuonna 2012. Korkeakoulutuksen osalta panostukset keskittyvät yhä rannikkoalueen ja Pekingin johtaviin yliopistoihin, mutta korkeakoulutuksen massiivisen laajentamisen sijaan pyritään panostamaan laadun parantamiseen. Koko järjestelmän osalta hallitus pyrkii tasapainottamaan koulutusjärjestelmän epätasapainoa siten, että maaseudulla ja reuna-alueilla olisi tarjolla enemmän ja laadukkaampaa koulutusta. Mitään konkreettisia tavoitteita ohjelman onnistumiselle ei ole asetettu tai julkaistu, joten se on luonteeltaan hyvin yleinen.

Kiinalaiset yliopistot itse kritisoivat maan korkeakoulutuksen ohjausjärjestelmää jäykäksi ja viranomaisvaltaiseksi. Käytännössä muutoksia on tulossa korkeakoulujen ruohonjuuritason hallintoon ja mahdollisesti myös suhteessa opetusministeriöön. Kiinan hallituksessa ymmärretään, että korkeakoulujen autonomian lisääminen johtaa parempiin tuloksiin ja tehokkuuteen kuin mihin tällä hetkellä ►

pystytään, mutta samaan aikaan hallitus pyrkii pitämään huolen siitä että se pystyy kontrolloimaan koko järjestelmää. Tämä autonomian ja kontrollitarpeen nuorallatanssi lyö leimansa koko järjestelmään.

Tästä huolimatta järjestelmä ei ole monoliittinen, päinvastoin. Hallitus kannustaa jatkuvasti alueita ja maakuntia etsimään ratkaisuja koulutuksen järjestämiseen ja koulutustarjonnan monipuolistamiseen. Esimerkkinä tästä ovat Guangdongin maakunnan hankkeet erityiskoulutusalueista, joilla on oikeus toimia Kiinan nykyisen korkeakoululainsäädännön ulkopuolella. Lupa kokeiluihin on jo saatu keskushallitukselta, ja ensimmäinen yliopisto aloittaa tämän vuoden lopulla. Alueille on myös mahdollista perustaa ulkomaisia yliopistoja, jotka ovat täysin omistaja-yliopiston hallinnoimia ja toimivat kuten ulkomainen emoyliopistonsa jopa sisäistä hallintoa myöten.

Kiinan hallitus on asettanut tavoitteeksi maan teollisen innovaatiokapasiteetin huomattavaan parantamiseen vuoteen 2020 mennessä. Tavoitteena on päästä irti puhtaasta alihankinta- ja tuotantoteollisuudesta ja panostaa designiin, suunnitteluun ja innovaatioihin – ”From Made in China to Created in China”, kuten hallitus asian ilmaisee. Tässä kehityksessä korkeakoulujärjestelmällä tulee olemaan huomattava rooli sekä koulutuksen tarjoajana että tutkimuksen kehittäjänä. Panostukset korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kehittämiseen tulevat jatkumaan, ja korkeakoulujen osuus innovaatioissa ja tuotekehittelyssä tulee kasvamaan. Samaa aikaan hallitus haluaa pitää huolen siitä, että perustutkimukseen ja laajoihin kansallisesti tärkeisiin tiedehankkeisiin panostetaan riittävästi. ►

SUOMALAISET KORKEAKOULUT KIINASSA

Suomalaiset yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat olleet aktiivisia Kiinassa jo pitkään. Yhteistyö on monipuolista ja kattaa kaikki tieteenalat. Teknologia ja luonnontieteet ovat hallitsevia aloja ja ne ovat aloja joihin Kiinassa panostetaan paljon. Viime vuosina myös yhteiskunta- ja humanistiset tieteet ovat vahvistaneet asemaansa ja lisänneet merkitystään Kiinan korkeakoulukentässä. Suomalainen koulutusjärjestelmä ja sen saamat kansainväliset tunnustukset tunnetaan Kiinassa ja maallamme on hyvä maine koulutuksen alalla. Tunnettuutta voisi kuitenkin lisätä, ja mikäli ajattelee maksullisen koulutuksen mahdollisuuksia Kiinassa, markkinointiin on panostettava paljon. Kilpailu Kiinan markkinoilla alalla kuin alalla on erittäin kovaa, ja koulutusmarkkinoilla pelaavat jo kaikki johtavat maat. Alueellisesti suomalaisten yhteistyö on keskittynyt Shanghaiin ja Pekingin alueelle. Näin on myös monen muun maan korkeakoulujen kohdalla. Muuallakin Kiinassa on kuitenkin varteenotettavia yhteistyökumppaneita, ja CIMOn toimiston tavoitteena onkin pyrkiä kartoittamaan lähialueen yliopistoja ja niistä löytyviä mahdollisuuksia.

Toimiston ensimmäinen vuosi on kulunut infrastruktuurin luomisessa ja kontaktien solmimisessa tärkeimpiin yliopistoihin sekä Kiinan opetusministeriöön ja sen alaisiin koulutuksen kehittämis- ja tutkimusorganisaatioihin. Jo nyt on käynyt ilmi, että Suomi on tunnettu maa koulutuspiireissä ja järjestelmällämme on hyvä maine. Tämä helpottaa yhteistyön kehittämistä. Koulutuksen vientiä ajatellen kiinnostusta järjestelmäämme kohtaan löytyy, joten mikäli saamme sen tuoteistettua, Kiina on potentiaalinen markkinakohde. Kiinan koulutusjärjestelmää ja yhteiskuntaa kehitetään laajalla rintamalla ja tarvetta on sekä täydennys- että tutkintokoulutukselle. Maakuntien koulutusviranomaiset ovat aktiivisesti lähettä-

mässä hallintoväkeä ja opettajia ulkomaille oppimaan uusia käytänteitä, ja tässä Suomella on tarjottavaa.

Käytännön tasolla toimisto on saanut suomalaisilta korkeakouluilta ja koulutusalan toimijoilta yhteydenottoja ja pyyntöjä tapaamisten järjestämiseksi, partnereiden löytämiseksi ja oppilaitosten tason varmistamiseksi. Yhteydenotot eivät ainoastaan koske korkeakoulutusta, vaan mukana on myös alemman tason oppilaitoksia. Vuoden 2009 marraskuussa toimisto osallistui aktiivisesti opetusministeri Henna Virkkusen Kiinan vierailun järjestelyihin. Vierailu kohdistui Kiinan tärkeimpiin yliopistoihin Pekingissä ja Shanghaissa, ja sen aikana allekirjoitettiin sopimus opetusministeriöiden kansainvälisten osastojen yhteyksien lisäämisestä.

Vuoden 2010 aikana Shanghain maailmannäyttely Expo 2010 näyttelee tärkeää roolia toiminnassa. CIMO järjestää Expon aikana kaksi tapahtumaa, joista ensimmäinen, suomalais-kiinalaisen alumnin perustaminen, on jo 3.6.2010 Suomen maailmannäyttelypaviljongissa Kirnussa. Lokakuussa 2010 järjestetään vielä kaksipäiväinen seminaari Sharing Inspiration -teemalla. Sen painopisteenä ovat kompetenssi, koulutus ja hyvinvointi Suomen maailmannäyttelyn teemojen mukaisesti. CIMOn toimisto Shanghaissa avustaa myös korkeakoulujen muita mahdollisia tapahtumia Expon aikaan ja pitää koulutusta esillä Expon suuntautuvien ministerivierailujen ja virallisten tapahtumien aikana.

Lisätietoja: Juha Tähkämaa, CIMO Shanghai, juha.tahkamaa@cimo.fi

Kirjoittaja on CIMOn edustaja Kiinassa.

CIMOn Shanghain toimisto avattiin huhtikuussa 2009. Sen tarkoituksena on auttaa suomalaisia korkeakouluja solmimaan yhteyksiä kiinalaisiin korkeakouluihin ja seurata Kiinan korkeakoulupolitiikkaa. Samalla toimisto toimii suomalaisen korkeakoulutuksen markkinointipisteenä Kiinassa.

Toimistossa työskentelee kolme henkilöä, Kiina-korkeakouluasiantuntija **Juha Tähkämaa** ja projektikoordinaattori **Lukia Yang** sekä CIMOn harjoittelija **Hannemari Ahonen**.

Suomen kielen ja kulttuurin opetusta ulkomaisissa korkeakouluissa

CIMOssa toimivan Suomen kielen ja kulttuurin yksikön asiantuntijaelimenä toimii opetusministeriön nimittämä ulkomaisten yliopistojen Suomen kielen ja kulttuurin opintojen neuvottelukunta (UKAN). Vuonna 2009 UKANin toiminnan aloittamisesta tuli kuluneeksi tasan 40 vuotta. UKAN seuraa suomen kielen, suomalaisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan liittyvää opetusta ulkomaisissa yliopistoissa ja tekee sitä koskevia aloitteita ja esityksiä. CIMOlla on vuosittain noin 25 vierailevaa Suomen kielen ja kulttuurin professoria, lehtoria ja kieliassistenttia ulkomaisissa yliopistoissa. Suomen kieltä ja kulttuuria opetetaan yli 100 yliopistossa noin 30 eri maassa.

SUOMEA SUOMESSA -OHJELMAN HAKIJAMÄÄRÄ KAKSINKERTAISTUI

Suomea Suomessa on Suomen kielen ja kulttuurin opiskelijoiden harjoitteluohjelma, jonka kautta Suomeen on tullut harjoittelijoita jo vuodesta 2001. Harjoittelu tarjoaa suomen kieltä ulkomailla opiskeleville hyvän mahdollisuuden käyttää suomea aidoissa tilanteissa ja tutustua suomalaiseen työkuultuuriin. Työtehtävät ovat erilaisia, esim. museon asiakaspalvelussa, kesäleiriohjaajana tai assistenttina esim. kesäfestivaaleilla. Harjoittelija saa palkkaa työnantajalta tai apurahan CIMOsta. ►

Opintojen alkuvaiheessa olevat opiskelijat voivat osallistua perheharjoitteluun. Harjoittelija asuu perheessä ja osallistuu muiden perheenjäsenten tavoin kotitöiden tekemiseen. Ensisijainen tavoite on oppia arkipäivän suomea. Harjoittelija saa perheeltä taskurahaa, täyden ylläpidon ja oman huoneen käyttöönsä.

Vuonna 2009 Suomea Suomessa -harjoitteluohjelma koki muutoksen näkyvyyden suhteen: hakuaikana tammi-helmikuussa tiedot haettavista harjoittelupaikoista olivat nähtävissä CIMOn www-palvelussa. Opiskelijat hakivat tiettyihin, valitsemiinsa paikkoihin, kun aikaisemmin he hakivat vain yleisesti ohjelmaan. Näkyvyyden lisääminen aiheutti kiinnostuksen kasvun: hakijamäärä kaksinkertaistui vuoteen 2008 verrattuna n. 40:stä 80:een.

SUOMEN KIELEN APURAHAT JATKO-OPISKELIJOILLE JA TUTKIJOILLE LYHYITÄ OPINTOVIERAILUJA VARTEN

CIMO on myöntänyt apurahoja suomen kielen alalla ulkomaisille jatko-opiskelijoille ja tutkijoille koko historiansa ajan. Lukuisten ulkomaisilta yliopistoilta tulleiden tiedustelujen vuoksi CIMO aloitti vuonna 2009 kokeilun, jossa Suomen kielen ja kulttuurin sekä suomalais-ugrialaisten kielten jatko-opiskelijoille ja tutkijoille myönnettiin apurahoja myös lyhyitä, 1–4 viikon mittaisia opintovierailuja varten. Tällaisia vierailuja voivat olla esim. arkisto-, seminaari- tai haastattelukäynnit tai ohjaustapaamiset. Yksinomaan konferenssimatkaa varten apurahaa ei voi saada, vaan vierailuun pitää sisältyä myös muuta jatko-opintoihin liittyvää työskentelyä.

Uusi tukimuoto herätti kiinnostusta ja apurahaa myönnettiin vuonna 2009 neljälle jatko-opiskelijalle ja tutkijalle. Kokeilua päätettiin jatkaa myös seuraavan vuoden ajan.

UKAN – 40 VUOTTA TOIMINTAA SUOMEN KIELEN JA KULTTUURIN HYVÄKSI

CIMOn alaisuudessa toimiva Suomen kielen ja kulttuurin yksikkö UKAN (Ulkomaisten yliopistojen Suomen kielen ja kulttuurin opintojen neuvottelukunta) vietti viime kesänä 14.8.2009 toimintansa 40-vuotisjuhlaa valtion virastotalon uusissa tiloissa.

Juhlaan toivat tervehdyksensä toimintamme keskeisimmät sidosryhmät – johtaja Jaana Palojärvi (opetusministeriö), alivaltiosihteeri Markus Lyra (ulkoasiainministeriö) – sekä suomi toisena kielenä -oppiaineen professorit Jyrki Kalliokoski (Helsingin yliopisto) ja Maisa Martin (Jyväskylän yliopisto). Juhlaan osallistuin noin sata sidosryhmäedustajaa – tunnelma oli lämmin ja kutsuvieraat viihtyivät juhlassa!

UKAN on vaalinut, puolustanut ja kehittänyt suomen kielen ja kulttuurin opettamista maailmalla nämä neljäkymmentä työntäyteistä vuotta. Tehtäväkenttä on muuttunut yhteiskunnallisten tarpeiden mukana, mutta samalla voi jo nyt nähdä tiettyjen asioiden toistuvuuden. Uskollisimpia ystäviämme kautta opetushistoriamme ovat olleet kielisukulaiset sekä naapurimaat.

Suomen kieltä ja kulttuuria ryhdyttiin ensimmäiseksi opettamaan kielisukulaisten ja naapurimaiden keskuudessa 1800-luvun alkupuolella. Suuri osa nykyisistä, yli 100 yliopistossa ulkomailla toimivasta opetuspiisteestä on perustettu 1960- ja 1970-luvuilla. Opetus sai uudet puitteet 1990-luvulla maailmanpoliittisten tapahtumien seurauksena: Neuvostoliitto hajosi, Baltian maat itsenäistyivät ja Suomi liittyi Euroopan unioniin (1995). Kiinnostus suomen kieltä ja kulttuuria kohtaan lisääntyi niin lähialueilla, Venäjällä sukukansojemme parissa kuin Euroopassakin.

Ulkomaanlehtorikomitea perustettiin opetusministeriön alaisuuteen vuonna 1962 tukemaan ja koordinoimaan ulkomaanlehtoritoimintaa. Ulkomaanlehtorikomitea ja kielikurssitoiminta yhdistettiin vuonna 1969 Ulkomaanlehtori- ja kurssiasiain neuvottelukunnaksi (UKAN), jota pidämme UKANin toiminnan syntytuhkanä. Vuonna 1998 UKAN liitettiin CIMOon, ja seuraavana vuonna neuvottelukunnan nimi muutettiin Ulkomaisten yliopistojen Suomen kielen ja kulttuurin opintojen neuvottelukunnaksi, jonka lyhenteenä edelleen on UKAN. Neuvottelukuntaan kuuluu kymmenen alan asiantuntijaa (professoria tai lehtoria) Suomen eri yliopistoista. Toimikausi kestää kolme vuotta, ja neuvottelukunta kokoontuu kaksi kertaa vuodessa käsittelemään lehtoritoimintaan liittyviä asioita. CIMOssa työskentelevässä UKANin sihteeristössä työskentelee 4 päätoimista henkilöä pääsihteerin lisäksi. ▶

UKAN lähettää vuosittain yhteensä noin 25 professoria, lehtoria ja kieliassistenttia ulkomaisiin yliopistoihin, avustaa lisäksi taloudellisesti opettajan palkkauksessa muutamia muita toiminnalle merkittäviä ulkomaisia yliopistoja sekä järjestää ulkomailla toimiville opettajille vuosittain Opinto- ja neuvottelupäivät Suomessa. Ulkomaisten yliopistojen Suomen kielen ja kulttuurin yliopisto-opiskelijoille UKAN järjestää jokavuotiset kesäkurssit sekä jakaa heille eripituisia apurahoja. UKAN tukee myös Suomen yliopistojen suomen kielen opiskelijoita lähettämällä heitä ulkomaisiin suomen kielen opetuspisteisiin harjoittelijoiksi. Suomen eri yliopistojen opettajia UKAN taas lähettää ulkomaisiin yliopistoihin opetusvierailloiksi luennoimaan omalta erityisalaltaan.

UKAN on aloittanut Suomi-brändin viemisen maailmalle jo 40 vuotta sitten. Toiminta on aina ollut koulutusvientiä sanan varsinaisessa merkityksessä. Samoilla tunnusmerkeillä jatkamme tästä eteenpäin!

Korkeakoulujen yhteistyömahdollisuudet kehitysmaiden kanssa vahvistuivat

Suomalaisissa korkeakouluissa osallistutaan entistä enemmän globaalien ongelmien ratkaisemiseen. Tavoitteena on mm. kehittää yhteistyötä kehitysmaiden kanssa niiden korkeakoulutusta koskevan osaamisen vahvistamiseksi sekä rakentaa toimintaa eettisesti kestäväälle pohjalle. Suomalaiset korkeakoulut tukevat myös opiskelijoiden valmiuksia toimia globaalissa ympäristössä ja ymmärtää oman toiminnan globaaleja vaikutuksia. CIMOssa näitä korkeakoulujen kansainvälisyysstrategian tavoitteita tuetaan mm. kehitysyhteistyöväeroista rahoitetulla North-South-South Higher Education Institution Network Programme -ohjelmalla sekä Higher Education Institutions Institutional Cooperation Instrument HEI-ICI -ohjelmalla.

NORTH-SOUTH-SOUTH -OHJELMA VUONNA 2009

North-South-South -ohjelman avulla vahvistetaan suomalaisten ja kehitysmaiden korkeakoulujen kumppanuuksia sekä kehitysmaiden korkeakoulujen toimintakykyä keskinäisen vuorovaikutuksen ja liikkuvuuden keinoin. Ohjelmasta rahoitetaan opiskelija- ja opettajavaihtoa, intensiivikursseja sekä verkostoitumista tukevia toimintoja. ►

Vuonna 2009 ohjelmassa tuettiin yhteensä 34 eri korkeakouluverkostoa, joissa toimi 24 suomalaista korkeakoulua yhteistyössä 64 eri kumppanikorkeakoulun kanssa. North-South-South -verkostojen toimintaa oli 22 eri maassa, pääpainopisteenä Saharan eteläpuoleinen Afrikka. Intensiivikurssit on koettu erittäin onnistuneeksi tavaksi toimia yhteistyössä ja kokemukset ovat olleet myönteisiä. Lukuvuonna 2008–09 järjestettiin 17 intensiivikurssia eri kumppanimaissa.

NORTH-SOUTH-SOUTH -OHJELMA ARVIOITIIN JA SILLE MYÖNNETTIIN JATKOA

North-South-South -ohjelmasta teetettiin vuoden 2009 aikana arviointi, jonka suositusten pohjalta ulkoasiainministeriö päätti ohjelman jatkokaudesta ja uusista painopisteistä vuosille 2010–12.

Arvioinnin keskeisenä tuloksena todettiin, että ohjelma on arvokas lisä Suomen kehitysyhteistyölle samoin kuin Etelän korkea-asteen koulutusjärjestelmille ja sen toteuttamista tulisi jatkaa. Ohjelman yleiset tavoitteet ovat yhdenmukaisia Suomen kehityspolitiikan ja -prioriteettien kanssa. Ohjelman vaikuttavuus on pääasiassa ollut positiivista, vaikka tulokset ovat ilmenneet selvemmin yksilö- kuin instituutiotasolla. Ohjelma ja yksittäiset verkostot ovat olleet hyvin hallinnoituja ja organisoituja, mutta kehittämistarpeita on vielä lähinnä monitoroinnissa ja vaikuttavuuden arvioinnissa.

Arvioinnin suositusten mukaisesti uudella ohjelmakaudella laadullista arviointia tukemaan otetaan käyttöön loogisen viitekehysanalyysiin pohjautuvat kriteerit, jolla saadaan kehitettyä mm. tuloksiin pohjaavaa raportointia.

Ohjelman uudella kaudella myös osallistuvien maiden määrä kasvaa, kun partnereina voivat toimia korkeakoulut kaikissa OECD:n määrittelemissä ODA-maissa (Official Development Assistance, ODA).¹

UUSI INSTRUMENTTI: HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS INSTITUTIONAL COOPERATION INSTRUMENT HEI-ICI (KORKEAKOULU IKI)

Ulkoasiainministeriön instituutioiden välisen kehitysyhteistyön rahoitusvälineen (IKI) tavoitteena on kehitykseen tarpeista lähtevä kapasiteetin vahvistaminen ►

¹ <http://www.oecd.org/dataoecd/62/48/41655745.pdf>

valtion virastojen tai laitosten välillä. Rahoitusinstrumentin ulkopuolelle jäävät kuitenkin ammattikorkeakoulut, sekä vuoden 2010 yliopistolain uudistuksen myötä myös yliopistot.

Koska yliopistot ja ammattikorkeakoulut eivät enää voineet osallistua IKI-ohjelmaan, ulkoasiainministeriö valmisteli vuoden 2009 aikana rahoitusinstrumentin, joka sai nimekseen Higher Education Institutions Institutional Cooperation Instrument HEI-ICI. Ohjelma käynnistyi pilottina vuonna 2009 ja samalla päätettiin siirtää ohjelman hallinnointi CIMOLle vuoden 2010 alusta lähtien. Ohjelmassa myönnetään tukea mm. kehitysmaiden korkeakoulujen perustoimintojen vahvistamiseen, hallintorakenteiden, työmenetelmien ja palvelurakenteiden uudistamiseen, opetusmetodien ja opetusohjelmien kehittämiseen, tietojärjestelmien ja sekä kirjastojen uudistamiseen.

YK:N APULASIASIANTUNTIJAOHJELMA VUONNA 2009

Kehitysyhteistyötä tehdään myös YK:n asiantuntijaohjelman (The Junior Professional Officer Programme) avulla, jonka rekrytoinneista CIMO on vastannut vuodesta 2008. Suomi on mukana YK:n apulaisasiantuntijaohjelmassa yhdessä 22 muun maan kanssa. Ohjelman avulla nuoret suomalaiset asiantuntijat saavat mahdollisuuden työskennellä YK:n alaisissa järjestöissä eri puolilla maailmaa sekä kenttä- että päämajatoimistoissa.

Apulaisasiantuntijoiden rahoituksen ja paikkojen hankinnan hoitaa ulkoasiainministeriö, mutta rekrytointiprosessi siirrettiin CIMOLle helmikuusta 2008. Ulkoministeriö valitsee kohdemaat ja tehtävät hallituksen vuonna 2007 hyväksymän kehityspoliittisen ohjelman mukaisiksi. Tavoitteena on lisätä nuorten suomalais- ▶

ten kiinnostusta ja asiantuntemusta ilmasto- ja energiatehtäviin, kehitysmaiden omaa taloudellista kehitystä ja kapasiteettia tukeviin tehtäviin sekä hyvää hallintoa, ihmisoikeuksia, naisten ja lasten asemaa edistäviä ja köyhyyden poistamista yleensä tukeviin tehtäviin.

Vuonna 2009 järjestettiin kuusi hakukierrosta, joissa avoimia paikkoja oli yhteensä 32 eri puolilla maailmaa. Sijaintipaikkoina olivat Suomen kehitysyhteistyön päävastaanottajamaiden kenttätoimistot Afrikassa ja Aasiassa kuten Mosambik, Tansania, Kenia, Nepal ja Vietnam sekä järjestöjen päämajat Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa (Geneve, Pariisi, Rooma ja New York). Päämajatehtäviä oli paikoista noin kolmannes.

Apulaisasiantuntijapaikat kiinnostavat suomalaisia nuoria ja hyviä hakijoita on ollut tarjolla runsaasti. Vuonna 2009 hakemuksia tuli yhteensä 931. YK-apulaisasiantuntijoiksi hakevilta edellytetään ylempää korkeakoulututkintoa, hyvää kielitaitoa ja tehtävään soveltuvaa työkokemusta. Hakijalla on oltava erinomainen englannin kielen taito sekä toisen YK:n virallisen kielen suhteellisen sujuva hallinta. Tämän lisäksi vaatimukseen kuuluu vähintään yhdestä kahteen vuotta koulutusta vastaavaa työkokemusta. YK-järjestöjen tekemien loppuhaastattelujen yhteydessä on saatu hyvää palautetta suomalaisten hakijoiden korkeasta koulutustasosta ja hyvästä kielitaidosta. Useimmiten tärkeimmäksi valintakriteeriksi nouseekin relevantin työkokemuksen määrä.

Kaikkiaan kentällä tai sinne siirtymässä oli vuoden 2009 lopussa yhteensä 89 suomalaista apulaisasiantuntijaa ja YK:n vapaaehtoisohjelmassa 31 henkilöä.

Lisätietoja: www.cimo.fi/jpo

Erasmus Mundus II kurkottaa yli EU-rajojen

Vuonna 2009 käynnistyi Erasmus Mundus -ohjelmassa uusi ohjelmakausi. Euroopan Unionin rahoittama, jo viisi vuotta (2004–2008) menestyksellisesti toiminut ohjelma saa jatkaa tehtävässään Euroopan korkeakoulutuksen profiilin nostattajana. Erasmus Mundus on tunnettu erityisten yhteiseurooppalaisten maisteriohjelmien rahoittajana. Uudella ohjelmakaudella siitä kuitenkin on muokattu entistä laajempaa katto-ohjelmaa, jonka tehtävänä on tukea Euroopan ja muun maailman välistä liikkuvuutta ja yhteistyötä.

CIMO toimii vuodesta 2004 Erasmus Mundus -ohjelman nk. kansallisena rakenteena (National Structure) – siis Suomen yhteyspisteenä Euroopan komissiolle sekä toisaalta suomalaisille korkeakouluille ja hakijoille. CIMO järjesti Helsingissä maaliskuussa 2009 uuden ohjelmakauden avajaistilaisuuden. Noin 120 osallistujaa, pääosin korkeakoulujen henkilöstöä, saapui paikalle tarkastelemaan edellisen ohjelmakauden satoa ja kuulemaan ohjelman uusista piirteistä.

Edellisen ohjelmakauden tuloksena Suomessa toimi jo toistakymmentä, erityisesti Euroopan ulkopuolelta tuleville opiskelijoille suunniteltua maisteriohjelmaa, joihin kuhunkin kuului opintoja vähintään kahdessa (mutta monesti ►

useammassakin) maassa. Osa näistä oli laajentanut toimintaansa myös Euroopan ulkopuolelle. Suomalaisia oli ottanut osaa myös moniin markkinointi- ja selvityshankkeisiin, joilla oli eri tavoin tuettu yllämainittua korkeakoulu-yhteistyötä ja tehty eurooppalaista korkeakoulutusalueetta (EHEA) näkyväksi muualla maailmassa.

TIIVISTÄ KANSAINVÄLISTÄ YHTEISTYÖTÄ

Kansainvälisenä yhteistyönä toteutetuissa Erasmus Mundus -ohjelmissa kaikki vaiheet opiskelijavalinnoista laadunvarmistukseen ja tutkinnon myöntöön on toteutettava mahdollisimman pitkälti yhdessä. Korkeakoulut toimivat siis hyvin läheisessä yhteistyössä kumppaniensa kanssa yli kansallisten rajojen.

Yhteistyön asteesta johtuen usein joudutaankin ratkomaan erilaisia kysymyksiä, jotka juontuvat eroavuuksista maiden kansallisissa järjestelmissä tai käytännöissä. Nämä voivat vaihdella opintojen rakenteesta tutkintotodistusten muotoon tai erilaisista opetus- tai arviointiperinteistä kolmannen maan kansalaisten oleskelulupuihin. CIMOn pyrkimyksenä on ollut tarjota keskustelufoorumeita ohjelmien parissa toimiville suomalaisille korkeakouluille sekä kansallisille viranomaisille ja tätä kautta myös osallistua keskusteluun kansainvälisesti toteutettujen yhteisohjelmien hyvistä käytännöistä.

UUDELLA OHJELMAKAUDELLA KIRJO LAAJENEE

Uutena osa-alueena Erasmus Mundus -ohjelman piiriin on tullut myös kansainvälinen tohtorikoulutus. Toisaalta yhteisohjelmia järjestävät konsortiot voivat pyytää mukaan korkeakouluja myös EU/ETA-maiden ulkopuolelta, ja ensimmäisenä vuonna tätä mahdollisuutta tunnuttiin myös innokkaasti käytetyn. Jatkossa ►

Erasmus Munduksen käytännön kokemuksista kumpuava vaikutus keskusteluun korkeakoulujärjestelmien eroista ja yhtäläisyyksistä ei sulkeudukaan enää pelkäämään Euroopan tasolle.

Erasmus Mundus -ohjelman laajetessa sen osaksi on liitetty aiemmin erillisiä, tietyille maantieteelliselle alueelle keskittyneitä liikkuvuusohjelmia (mm. Erasmus Mundus External Cooperation Window, Alfan). Ohjelma on näin laajentunut kaikkein lahjakkaimmille suunnatuista huippuohjelmista myös kattavammaksi liikkuvuusohjelmaksi, joka tarjoaa apurahoja eurooppalaisten ja kumppanimaiden opiskelijoiden ja tutkijoiden vastavuoroiseen vaihtoon.

Korkeakoulujen välistä henkilövaihtoa toteuttaviin kumppanuusverkostoihin ottikin vuonna 2009 osaa jo seitsemän suomalaista korkeakoulua. Suomalaisten kumppaneihin lukeutui maita kaikkialta maailmasta Venäjältä Keski-Amerikkaan ja Kaakkois-Aasiaan. Samalla Erasmus Munduksen tavoitteisiin on tullut mukaan kehityspoliittisia sävyjä, jotka korostavat entistä enemmän dialogia EU:n ulkopuolisten maiden kanssa. CIMO järjesti kansainvälisen hallinnon kevätpäivillä 2009 Oulussa tilaisuuden, jossa käsiteltiin Erasmus Munduksen kautta niin sanotun aivovuodon ja aivovoiton kysymyksiä vertaamalla poliittisen tason kannanottoja ja linjauksia kentällä saatuihin käytännön kokemuksiin.

Vuonna 2009 järjestetyllä Erasmus Mundus II -ohjelmakauden ensimmäisellä hakukierroksella tukea sai seitsemän suomalaisväritteistä maisteriohjelmaa, joista neljä oli uusia. Kaikkiaan Suomessa toimi tai käynnisteli toimintaansa viisitoista ohjelmaa, joista kaksi oli suomalaisen korkeakoulun koordinoimia. Suomalaisten aktiivinen osallistuminen antaa odottaa, että ohjelman kaikissa kolmessa toiminnossa tullaan jatkossakin näkemään monia suomalaisia korkeakouluja.

Sidosryhmäyhteistyö ja CIMOn järjestämät seminaarit

SUOMALAIS-SAKSALAISTA KUMPPANUUTTA EDISTÄMÄSSÄ

CIMO järjesti marraskuussa 2009 yhteistyösä saksalaisen sisarorganisaationsa DAADin kanssa maiden Erasmus-suhteita käsittelevän kaksipäiväisen kontaktiseminaarin. Seminaariin osallistui noin sata henkilöä molemmista maista ja kuudestakymmenestä eri korkeakoulusta.

Seminaarissa keskusteltiin Bolognan prosessin toimeenpanon ja korkeakoulutuksen tilanteesta molemmissa maissa sekä kuultiin toimivista yhteistyökokemuksista. Tapahtumaan osallistuneiden korkeakoulujen oli mahdollista tavata kumppaneitaan ja luoda uusia yhteyksiä messuosiossa sekä pääkaupunkiseudun korkeakouluihin suuntautuneella kampuskiertoksella.

Saksa on Suomen tärkein Erasmus-kumppani sekä saapuvien opiskelijoiden määrässä mitattuna että vaihtoon lähtevien opiskelijoiden kohdemaana. Myös opettajavaihdossa ja harjoittelijavaihdossa Saksa on aivan liikkuvuustilastojen kärjessä. Lisäksi Suomen suosio kohdemaana on ollut vaihtoon lähtevien saksalaisten opiskelijoiden keskuudessa huomattavassa kasvussa viimeisen kymmenen vuoden aikana. ►

Suomi onkin nykyisin Saksassa kuudenneksi suosituin Erasmus-vaihdon kohde-maa. Opettajavaihdon kohdemaana Suomi on tätäkin suosituimpi.

Suomi ja Saksa ovat siis vaihtojen kohdemaina toisilleen hyvin vetovoimaiset ja maiden välinen liikkuvuus on vilkasta. Seminaari avasi yhteyksiä edelleen ja sen kautta voitiin todeta maiden pysyvän varmasti jatkossakin toisilleen merkittävinä kumppaneina.

SUOMALAISET JA VENÄLÄISET KORKEAKOULUT TAPASIVAT TURUSSA

Suomalaisten ja luoteisvenäläisten korkeakoulujen yhteistyöseminaarien perinne sai jatkoa marraskuussa 2009, kun kaiken kaikkiaan seitsemäs yhteinen seminaari järjestettiin Turussa. Seminaarin järjesti Turun yliopisto yhteistyössä CIMOn ja Pietarin kv-vararehtoreiden yhdistyksen kanssa.

Tapahtuma keräsi 150 osallistujaa suomalaisista ja venäläisistä korkeakouluista. Venäläiset vieraat saapuivat pääosin Pietarista, Petroskoista, Arkangelista, Murmanskista, Pihkovasta ja Syktyvkarista.

Seminaarissa käsiteltiin korkeakoulutuksen tuoreimpia uudistuksia Suomessa ja Venäjällä, taustana korkeakoulutuksen eurooppalaiset ja globaalit kehitystrendit. Seminaarissa esiteltiin myös uusi suomalais-venäläinen innovaatioyliopisto ja julkistettiin uusi julkaisu ”Quality Handbook of Higher Education in Finland and in Russia”. Rinnakkaissessioissa pohdittiin Venäjä-yhteistyötä mm. yhteistutkintojen, yhteisten opinto-ohjelmien, intensiivikurssien sekä työelämäyhteistyön kanalta. ►

Seminaarin yhteydessä järjestettiin erilliset tapaamiset Arktisen yliopiston liikkuvuusohjelman north2northin sekä FIRST-ohjelman (Finnish-Russian Student and Teacher Exchange Programme) verkostojen koordinaattoreille. Tilaisuuksissa kuultiin hyviä esimerkkejä yhteistyöstä sekä ajankohtaisia uutisia.

Seminaarin aikana todettiin, että korkeakoulutuksessa on tapahtumassa muutoksia molemmissa maissa, ja niihin liittyvät haasteet ja tavoitteet ovat samankaltaisia.

Seminaari tarjosi myös mahdollisuuden molempien maiden korkeakouluille tavata partnereita, sopia yhteistyön jatkosta ja toisaalta myös löytää uusia yhteistyökumppaneita.

Seminaarin esitykset ja rinnakkaisesssioiden raportit:

<http://www.utu.fi/en/university/quality/russia/seminar.html>

**KÖLNIN YLIOPISTON SUOMEN KIELEN PROFESSUURIN
10-VUOTISJUHLA**

CIMOn Suomen kieli ja kulttuuri -yksiköstä osallistui kaksi henkilöä Kölnin yliopiston suomen kielen professuurin 10-vuotisjuhlaan 6.–8.11.2009. Professorina on koko tämän ajan toiminut Marja Järventausta. Juhlan kunniaksi järjestettiin pohjoismainen symposium 6.11., saksankielisen alueen fennistien ja fennougristien tapaaminen 7.11. sekä suomen opettajien aluekokous 8.11.

Pohjoismaisen symposiumin aiheena oli Suomen sota ja vuoden 1809 tapahtumien vaikutus Suomen ja Ruotsin suhteisiin. Fennistien ja fennougristien yhteisenä päivänä kuultiin luentoja näiden alojen tutkimuksista ja projekteista. ►

MATKALLA KANSAINVÄLISYYTEEN

– KANSAINVÄLISTYMISEN EDELLYTYKSET KOULUSTA TYÖELÄMÄÄN

Kansainvälisen opiskelijaliikkuvuuden määrän kasvattaminen on selkeänä tavoitteena niin opetusministeriön julkaisemassa korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa kuin eurooppalaisissa aloitteissakin. Tähän haasteeseen vastaamaan CIMO järjesti Jyväskylässä joulukuussa 2009 ”Matkalla kansainvälisyyteen” -seminaarin yhdessä Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän yliopiston kanssa.

Seminaarin teema laajeni opiskelijaliikkuvuuden edistämisestä kaikkiin niihin edellytyksiin, joilla kansainvälisyyttä ja sille myönteistä asenneilmapiiriä voidaan edistää kaikilla koulutusasteilla. Seminaarin viisi pääteemaa olivat Nuorten yleinen asenneilmapiiri ja kansainvälisyys, Kielitaito ja kansainvälistyminen, Perus- ja toisen asteen oppilaan- ja opinto-ohjauksen rooli kansainvälistymisessä, Suunnitelmallinen kv-liikkuvuus osana korkeakoulujen HOPS-työtä sekä Kansainvälistymisestä saatu hyöty työllistymisen näkökulmasta.

Seminaari kokosi yhteen toimijoita perusopetuksesta korkeakouluihin ja muihin sidosryhmiin. Tällainen eri tahojen välinen vuoropuhelu koettiin erittäin hedelmälliseksi ja sitä tarvitaan jatkossakin, sillä kansainvälisyyden aito lisääminen suomalaisessa yhteiskunnassa on yhteinen haaste. Seminaarin tuloksista ja puheenvuoroista ilmestyi julkaisu, joka on saatavilla CIMOn verkkosivuilla. Julkaisussa esitetään teemoittain kehittämisehdotuksia, joilla kansainvälistymistä voidaan edistää koulutussektorilla. ►

HARJOITTELUN YHTEISTYÖVERKOSTO TRAINET

Opintoihin liittyvän harjoittelun aseman vahvistuessa pikku hiljaa eri opiskelu-aloilla, CIMO ja suomalaiset korkeakoulut perustivat pari vuotta sitten koko Suomen kattavan kansainvälisen harjoittelun yhteistyöverkoston nimeltään TraiNet. Kyseessä on asiantuntijaverkosto, jossa käsitellään harjoitteluun liittyviä makrotason asioita ja luodaan hyviä yhteisiä kansainväliseen harjoitteluun liittyviä toimintamalleja. TraiNet-verkosto tapaa kaksi kertaa vuodessa.

Verkoston toimintaperiaatteena on suomalaisen kansainvälisen harjoittelun osaamisen kanavoiminen ja yhdessä oppiminen. Mukana verkostossa on korkeakoulujen kansainvälisten toimistojen, ura- ja rekrytointipalveluiden asiantuntijoita sekä muita alan toimijoita tai asiasta kiinnostuneita henkilöitä korkeakouluista ja työhallinnosta. Verkostolla on työkaluinaan vuosittaisten tapaamisten lisäksi sähköinen keskustelulista ja TraiNet wikispaces -alusta kansainväliseen harjoitteluun liittyvän materiaalin kokoamista varten.

Verkostossa on keskusteltu tähän mennessä kansainväliseen harjoitteluun motiivoinnista ja motivoitumisesta (2008), kulttuurien välisestä vuorovaikutuksesta ja eri maitten työkulttuureista (2009) sekä oppilaitosten työelämäyhteistyöstä (2009). Tietoa on vaihdettu myös ajankohtaisista kansainväliseen harjoitteluun liittyvistä selvityksistä ja projekteista.

TraiNet-Tampere ja muut TraiNet-tapaamiset:

<http://trainet.wikispaces.com/TraiNet+Tampere>

Suomi korkeakoulumaana tutuksi opiskelijoille ja asiantuntijoille

CIMO tekee Suomea tunnetuksi korkeakouluopiskelumaana kansainvälisille opiskelijoille ja verkottaa suomalaisia korkeakouluja yhteistyössä korkeakoulujen, lähetystöjen sekä pohjoismaisten ja eurooppalaisten sisarorganisaatioiden kanssa.

Vuoden alussa opetusministeriön julkaisema Korkeakoulutuksen kansainvälistymisstrategia määritteli CIMOn yhdeksi tehtäväksi kansainvälisen opiskelijaviestinnän eli opiskelumahdollisuuksista kertomisen nimenomaan kehittämällä verkkopohjaisia palveluitaan. Vuoden aikana käynnistyiikin sopivasti kaikkien CIMOn ylläpitämien verkkopalvelujen uudistaminen rakenteellisesti ja sisällöllisesti.

Uudistetun, jo nykyisellään kansainvälisiä opiskelijoita palvelevan www.studyinfinland.fi-verkkosivuston lanseeraus tapahtuu vuonna 2010. Vuonna 2009 palvelussa vieraili 375 310 kävijää.

Verkkosivuston ohella CIMOn opiskelijaviestintä tuottaa julkaisuja. Vuoden aikana valmistuivat lähetystöjen, korkeakoulujen ja CIMOn käyttöön nämä julkaisut: Higher education in Finland, Key Figures / Internationalisation in Finnish Higher Education, Universities in Finland ja opiskelijaesite Finland – A Natural Choice. ►

OPISKELIJAMESSUJA....

Suomi näkyi Study in Europe -sateenvarjon alla Brasiliassa Sao Paulossa maaliskuussa pidetyillä opiskelijamessuilla ja myös Moskovassa marraskuussa Education and Career -messuilla. Eurooppa-näkyvyyttä hyödynnettiin myös Bangkokissa marraskuussa EHEF-messuilla (European Higher Education Fair). Suomen Unkarin suurlähetystö järjesti marraskuussa Finland Dayn, jossa suomalainen korkeakoulutus oli näkyvästi esillä. Pietarissa järjestettiin lokakuussa perinteinen näyttely Majakovski-kirjastossa.

.... JA NÄKYVYYTTÄ ASiantuntijoiden Pariissa

Keväällä CIMO osallistui suomalaisten korkeakoulujen kera Pekingissä järjestettyyn APAIE-konferenssiin (Asia-Pacific Association for International Education) näyttelyosioon ja syyskuussa Madridissa järjestettyyn EAIE-konferenssiin (European Association for International Education) vastaavaan näyttelyyn.

Pohjoismaista asiantuntijatason yhteistyötä toteutettiin osallistumalla yhteiseen näyttelyosastoon Yhdysvalloissa Los Angelesissa pidetyssä toukokuuisessa NAF-SAn (Association of International Educators) konferenssissa. Tilaisuuteen liittyen Suomen konsulaatti järjesti vastaanoton tiloissaan.

CIMOn ohjelmat, toiminnot ja apurahat korkeakouluille

EU-RAHOITUS

- Erasmus – eurooppalainen korkeakoulu-yhteistyö
- Bologna-asiantuntijaryhmä
- Erasmus Mundus – eurooppalaiset yhteis-tutkinto-ohjelmat maisteri- ja tohtoritasolla sekä liikkuvuus 3. maista Eurooppaan
- Tempus – korkeakouluyhteistyö Euroopan lähialueiden kanssa

POHJOISMAINEN RAHOITUS

- Nordplus – korkeakouluyhteistyö Pohjois- maissa ja Baltiassa
- Nordkurs – apurahat pohjoismaisten kielten kursseille ▶

KANSALLINEN RAHOITUS

- Aasia-verkostoyhteistyöohjelma – opettajavaihto Intian, Kiinan ja Etelä-Korean kanssa
 - FIRST – opiskelija- ja opettajavaihtoa sekä intensiivikursseja Suomen ja Luoteis-Venäjän välillä
 - North2north – Arktisen yliopiston opiskelijavaihto
 - North-South-South – korkeakoulujen kehitysmaayhteistyö
-
- HEI ICI – Korkea-asteen oppilaitosten kapasiteetin vahvistamisen tukiohjelman tarkoituksena on vahvistaa kehitysmaiden korkeakoulujen kapasiteettia suomalaisten ja kehitysmaiden korkeakoulujen välisen yhteistyön keinoin. Hankkeet ovat 1–3 vuotisia ja niitä rahoitetaan Ulkoministeriön kehitysyhteistyörahoista.

YKSILÖAPURAAHOJELMAT

Harjoitteluohjelmat

- Harjoittelu suomalaisorganisaatioissa (edustustot, vientikeskukset, kulttuuri-instituutit, ulkosuomalaistoiminta)
- Maakohtaiset harjoitteluohjelmat Suomesta ja Suomeen
- Harjoittelu kansainvälisissä organisaatioissa (YK:n ja EU:n alaiset organisaatiot)
- IAESTE-harjoitteluohjelma – pääasiassa tekniikan alan opiskelijoille
- Valtionhallinnon harjoittelu koko tutkinnon ulkomailta suorittaneille suomalaisille

Jatko-opiskeluohjelmat

- Finnish Government Scholarship Pool – apurahat ulkomaisille jatko-opiskelijoille suomalaisiin yliopistoihin
- CIMO Fellowships – apurahat ulkomaisille jatko-opiskelijoille suomalaisiin yliopistoihin
- CIMO Intia Fellowships – apurahat intialaisille jatko-opiskelijoille suomalaisiin yliopistoihin
- Maakohtaiset jatko-opiskeluohjelmat ulkomaille
- College of Europe
- Venäjän valtion apurahat – suomalaisille opiskelijoille opintoihin venäläisissä korkeakouluissa
- Latinalaisen Amerikan opetusvierailut – suomalaisille korkeakoulujen opettajille Argentiinaan ja Chileen sekä argentiinalaisille ja chileläisille opettajille suomalaisiin korkeakouluihin

Asiantuntijaohjelmat

- YK:n apulaisasiantuntijaohjelma (JPO)
- EU:n nuoret asiantuntija -ohjelmat (JED)
- Virkamiesvaihto – suomalaisille valtion hallinnon virkailijoille eri maihin

Lisäksi tuetaan taloudellisesti opiskelijajärjestöjä niiden omien harjoitteluohjelmien järjestämiseksi sekä autetaan työlupien hakemisessa itse hankittuihin harjoittelupaikkoihin Yhdysvalloissa ja Kanadassa. ►

SUOMEN KIELI JA KULTTUURI -OHJELMAT:

- Suomen kielen ja kulttuurin kesäkurssit – ensisijassa korkeakouluopiskelijoille, jotka opiskelevat suomea vieraana kielenä Suomen ulkopuolella
- Erasmus-kielivalmennuskurssit (EILC) – vaihtoon lähtevät Erasmus-opiskelijat ja -harjoittelijat voivat hakea harvinaisempien kielten intensiivikursseille.
- Sukukansakurssi Venäjällä – CIMO järjestää joka kesä Suomen kielen ja kulttuurin kurssin Venäjän suomalais-ugrilaisilla alueilla toimivien yliopistojen suomen opiskelijoille. Kurssille voi osallistua 25 opiskelijaa.
- Kääntäjäkurssi Suomessa – CIMO ja Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus FILI järjestävät yhteistyössä kääntäjäkurssin Suomessa joka toinen vuosi. Kurssi pidetään elokuussa Helsingissä.
- Suomea Suomessa -harjoitteluohjelma – Suomen kielen ja kulttuurin opiskelijoiden oma harjoitteluohjelma
- Suomen kielen ja kulttuurin apurahat – Suomen kielen ja kulttuurin maisteritason opiskelijoille, jatko-opiskelijoille ja tutkijoille opintoihin tai tutkimustyöhön suomalaisissa yliopistoissa
- Sukukansaohjelman apurahat – Venäjän suomensukuisia kansoja edustaville opiskelijoille jatko-opiskeluun tai tutkimustyöhön suomalaisissa yliopistoissa Suomen kielen ja kulttuurin tutkimuksen alalla ▶

- Harjoittelu Suomen kielen ja kulttuurin opetuspisteissä ulkomailla – suomen ja sen sukukielten sekä suomalaisen kulttuurin, erityisesti kotimaisen kirjallisuuden opiskelijoille ja joissakin tapauksissa myös vastavalmistuneille
- FLTA-apurahaohjelma – Fulbright Finnish Language and Culture Teaching Assistant (FLTA) -apurahaohjelma tarjoaa suomalaisille opiskelijoille mahdollisuuden viettää yhden lukuvuoden yhdysvaltalaisessa yliopistossa

LISÄKSI CIMO TIEDOTTAA SEURAAVISTA OHJELMISTA:

- Atlantis – eurooppalainen koulutusyhteistyö Yhdysvaltojen kanssa
- EduLink – EU-yhteistyö kehitysmaiden korkeakoulujen kanssa
- EU-Kanada – eurooppalainen koulutusyhteistyö Kanadan kanssa
- ICI-ECP – eurooppalainen koulutusyhteistyö muiden teollistuneiden maiden kanssa
- Jean Monnet – Euroopan yhdentymistä koskevan tutkimuksen ja opetuksen tukeminen
- Nordic Master Programme – yhteispohjoismaiset maisteriohjelmat
- Pohjoismaiden ministerineuvoston Venäjä-ohjelma

Lisätietoja ohjelmista ja toiminnoista löytyy CIMOn verkkopalvelusta www.cimo.fi

Julkaisuluettelo

CIMOn julkaisut korkeakouluille 2009

Julkaisut suomeksi:

- CIMO korkeakoulujen kansainvälis-
täjänä 2008
- Erasmus Mundus 2009–2013. Uusi
ohjelmakausi
- Kansainvälinen työharjoittelu. Kan-
sainvälisty kätevästi palkkaamalla ulko-
mainen harjoittelija
- Karjalanpaistista kaksoiskonsonant-
tiin. Suomen kielen ja kulttuurin vai-
kuttajat maailmalla
- Ulkomaille työharjoitteluun
- Virkamiesvaihto. Kansainvälistymis-
mahdollisuuksia valtiolla työskentele-
ville

Julkaisut englanniksi:

- Across the borders. Internationalisa-
tion of Finnish higher education.
- Finland – A Natural Choice
- Higher Education in Finland
- Key Figures – Internationalisation in
Finnish Higher Education
- Report on the Pilot Phase of the
North-South Programme.
- Study in Finland 2009–2010
- Universities in Finland
- 3rd cycle degrees. Competences and
researcher career. Bologna seminar,
Helsinki 2008. CIMO Publications
1/2009.

Julkaisut ruotsiksi:

- CIMO stärker internationaliseringen
av högskoleutbildningen 2008 (pdf)

- Internationell praktik. Bli internatio-
nell – anställ en utländsk praktikant
- På praktik i utlandet
- Tjänstemannautbyte. En möjlighet
till internationalisering för statligt an-
ställda

Tutkimukset ja selvitykset:

- Facts and figures report 1b/2009:
Degree programmes taught through
a foreign language in Finnish higher
education. Irma Garam (pdf)
- Fakta 2/2009: Vieraskieliset tutkinto-
ohjelmat suomalaisissa korkeakou-
luissa. Irma Garam
- Fakta 2b/2009: Degree programmes
taught through a foreign language
in Finnish higher education. Irma
Garam
- Fakta 3/2009: Kansainvälinen liik-
kuvuus ammatillisissa oppilaitoksis-
sa ja korkeakouluissa. Irma Garam &
Siru Korkala.
- Kansainvälinen harjoittelu korkeakou-
luissa 2009. Jaana Mutanen. (pdf)
- Tietoa ja tilastoja -raportit 1/2009:
Vieraskieliset tutkinto-ohjelmat suo-
malaisissa korkeakouluissa. Irma Ga-
ram. (pdf)
- Tietoa ja tilastoja -raportit 3/2009:
Kansainvälinen liikkuvuus ammatti-
korkeakouluissa ja yliopistoissa 2008.
Irma Garam (pdf)

Julkaisuja voi tilata sähköpostin kautta osoitteella julkaisutilaukset@cimo.fi tai faksinumerosta 020 868 601 (faksiin tunnus "julkaisutilaukset").

Avainlukuja

LIKKUVUUS KORKEAKOULUOHJELMISSA

Aasia-liikkuvuus, opettajat

	Lähteneet	Saapuneet	Yhteensä
Yhteensä	8	13	21

FIRST-liikkuvuus

	Lähteneet	Saapuneet	Sukupuolijakauma, opiskelijat		Yhteensä	
			Ammatti- korkeakoulut	Yliopistot		
Opiskelijat	75	141	Miehiä	24	55	79
Opettajat	46	45	Naisia	51	86	137
			Yhteensä	75	141	

FIRST-intensiivikurssit (7 kpl)

	Osallistujat
Opiskelijat	180
Opettajat	41

North2north -liikkuvuus

	Saapuneet	Lähteneet	Yhteensä
Opiskelijat	5	28	33

North-South-South -liikkuvuus

	Suomeen opiskelijat	Suomesta opiskelijat	Suomeen opettajat	Suomesta opettajat
Ammattikorkeakoulut	42	37	26	19
Yliopistot	59	42	39	31
Yhteensä	101	79	65	50

ERASMUS-LIIKKUVUUS

Suomesta lähteneet

	Opiskelijat	Harjoittelijat	Opettajat	Henkilöstö	Yhteensä
Yliopistot	1980	198	442	156	2776
Ammattikorkeakoulut	1456	727	635	500	3318
Konsortio	0	50	0	0	50
Yhteensä	3436	975	1077	656	6144
Sukupuolijakauma. Opiskelijat ja harjoittelijat					
Miehiä	1364				
Naisia	3047				

Suomeen saapuneet

Opiskelijat ja harjoittelijat yhteensä 6374

Suomalaisten koordinoimat Erasmus-intensiivikurssit (17 kpl)

	Osallistujat
Opiskelijat	436
Opettajat	123

LIKKUVUUS YKSILÖAPURAHAOHJELMISSA (sisältää CIMOn tukemien opiskelijajärjestöjen luvut)

	Harjoittelijat	Opiskelijat	Asiantuntijat	Yhteensä
Suomesta	522	89	75	686
Suomeen	322	228	4	554
Yhteensä	844	317	79	1240

CIMO

Koulutuksen ja kulttuurin PO

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO
PL 343 (Hakaniemenranta 6)
00531 Helsinki
Puhelin + 358 207 868 500
Faksi +358 207 868 601

www.cimo.fi